

معماری و اندیشه

تاملی بر معماری دانشگاه

به کوشش: محمد ابراهیم مظهری
فرشته گذاری

سال ۱۳۹۴

معماری و اندیشه: تأملی بر معماری دانشگاه

گردآوری: دکتر محمدابراهیم مظهري و فرشته گدازی

ناشر: دانشگاه شهید چمران اهواز.

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی چاپ و صحافی: اداره چاپ و انتشارات دانشگاه شهید چمران اهواز.

سرشناسه :	مظهري محمدابراهیم
عنوان و نام پدیدآور :	معماری و اندیشه: تأملی بر معماری دانشگاه/به کوشش محمدابراهیم مظهري، فرشته گدازی.
مشخصات نشر :	اهواز: دانشگاه شهید چمران، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهري :	۸۲ ص.؛ مصور، شنی رنگی، نقشه.
فروست :	دانشگاه شهید چمران اهواز؛ ۶۸۹
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۱۴۰-۱۸۱-۶
وضعیت فهرست نویسی :	فیپا
یادداشت :	عنوان به انگلیسی:
یادداشت :	Architecture and Thought (A Look at the Architecture of the University)
یادداشت :	کتابنامه.
موضوع :	دانشگاه شهید چمران اهواز
موضوع :	دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- اهواز -- ساختمان‌ها
شناسه افزوده :	گدازی، فرشته، ۱۳۶۳ -
شناسه افزوده :	دانشگاه شهید چمران اهواز
رده بندی کنگره :	۱۳۹۴ م۶م/۶۹۴ LGR
رده بندی دیویی :	۳۷۸/۵۵
شماره کتابشناسی ملی :	۴۱۴۹۹۴۷

محل های فروش کتاب

اهواز: گلستان - شهر دانشگاهی - کتابفروشی دانشگاه شهید چمران اهواز.

تلفاکس: ۰۶۱۱-۳۳۳۱۰۷۲

تهران: خ. کارگر شمالی، خ. نصرت، خ. دکتر قریب نرسیده به خ. فرصت، پلاک ۱۱ - مؤسسه کتابیران

تلفن: ۰۲۱-۶۶۵۶۶۵۱۰-۱۵

قیمت: ریال

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

عنوان	صفحه
سیاس نامه	۱
مقدمه	۲
تاریخچه	۴
طرح جامع دانشگاه	۶
ساخته هوایی	۸
ساختمان مرکزی	۱۲
ساختمان رشد کشاورزی	۱۸
ساختمان دانشکده عام	۲۴
ساختمان دانشکده ادبیات	۳۰
دانشکده تربیت بدنی و زمینهای ورزشی	۳۶
ساختمان معاونت فرهنگی	۴۲
مسجد امور دانشجویی	۴۸
منازل کوی اساتید	۵۴
اقامتگاه اساتید	۶۰
مجتمع خوابگاهی خواهران	۶۴
مجموعه مهمانسرای اساتید (باغ معین)	۷۰
ساختمان کتابخانه و موزه	۷۶
منابع و مآخذ	۸۲

دانشگاه شهید چمران اهواز با ۶۰ سال قدمت، در نیمی از تاریخ اهواز نوین سهیم بوده است. دانشگاه، این سهم را تنها با ایجاد بستری برای پرورش دانشجویان و نخبگان استان ادا نکرده، بلکه با مشارکت در تمام عرصه های بیات شهر از انقلاب و جنگ تا توسعه و سازندگی، نقش خود را ایفا کرده و اثرات از یک مرکز آموزشی به سان کانون مهم تحولات و رخداد های زندگی شهر عمل نموده است. بخشی از این نقش کانونی در معماری بنا های دانشگاه، یعنی جایی که برخی از زیباترین و برجسته ترین نمونه های معماری معاصر ایران را در خود گرد آورده، تجلی یافته است.

مجموعه بنا های دانشگاه شهید چمران اهواز (جندی شاپور سابق) امروز بخشی از گنجینه های بی بدیل و یادگارهای منحصر به فرد معماری معاصر کشورمان محسوب می شود. بی تردید یکی از آشناترین و ارزشمندترین بنا های این مجموعه، ساختمان سابق دانشکده ادبیات، مشهور به سه گوش است؛ که چون نگینی بر تارک شهر اهواز می درخشد. ساختمان سه گوش به عنوان یکی از اولین مکانهای استقرار دانشگاه، از نمونه های برجسته سازگاری سنت و تجدد در معماری معاصر ایران است. این ساختمان که در ابتدا ساختمان مرکزی بانک ملی در اهواز بود، از سال ۱۳۳۶ در اختیار

دانشگاه قرار گرفت و از آن زمان تا کنون به عنوان یکی از شناسه های هویتی مهم شهر اهواز و دانشگاه شهید چمران ایفای نقش می کند.

از اواخر دهه چهل و با تهیه طرح جامع شهرک دانشگاهی جندی شاپور در مکان فعلی دانشگاه، برهه جدیدی در تاریخ معماری شهر اهواز و دانشگاه شهید چمران رقم خورد. در این برهه، برخی از سرشناس ترین معماران معاصر کشورمان دست اندرکار ساخت بنا های دانشگاه گردیدند و بخشی از میراث معماری مدرن ایران را در قالب این بنا ها به یادگار نهادند. معماری که در این میان بیش از همه نام او شنیده میشود کامران طباطبایی دیباست. دیبا که در آمریکا معماری و جامعه شناسی خوانده بود از سال ۱۳۴۷، یکسال پس از بازگشت به ایران، و در قالب مهندسین مشاور داض طراحی بنا های جامعه غربی دانشگاه را بر عهده گرفت و با خلق بنا هایی نظیر ساختمان مرکزی، معاونت دانشجویی، دانشکده تربیت بدنی، مسجد دانشگاه و کوی استادی چهره بیرونی دانشگاه و بخش عمده ای از شهرت معماری آن را رقم زد. امروز هریک از بنا های دیبا، ضمن آنکه ثروتی مهم برای دانشگاه شهید چمران و شهر اهواز محسوب میگردد، بخشی از میراث معماری معاصر ایران و بلکه جهان اسلام نیز به شمار

می رود. چنانچه مسجد (نمازخانه) دانشگاه شهید چمران (مسجد معاونت دانشجویی فعلی) تقریباً در تمام آثاری که پیرامون مساجد معاصر جهان اسلام در ایران و خارج از آن به رشته تحریر در آمده به عنوان بنایی ارزشمند و در خور تأمل، معرفی و تحلیل گردیده است. علیرغم اهمیت و ارزش فوق العاده آثار دینا بوجهش از حد به این آثار یک پیامد منفی ناخواسته نیز داشته است. آنرا دیده نشدن یا کمتر دیده شدن سایر بناهای ارزشمند دانشگاه است. بر این اساس بناها که تا کنون در دانشنامه های معماری معاصر ایران، کمتر از آنها شناخته شده میان آمده عبارتند از: دانشکده علوم، دانشکده کشاورزی، مهانسرای اساتید، کتابخانه مرکزی و دانشکده مهندسی. برخی از این بناها نظیر دانشکده علوم و دانشکده کشاورزی (هر دو از محمدرضا مقتدر) و مهمانسرای اساتید (اداره بورس سابق)، از نمونه های ارزشمند و با شکوه طراحی امروزی با نگاه به معماری سنتی ایران است؛ و برخی دیگر، نظیر کتابخانه مرکزی و دانشکده مهندسی (هر دو مهندسین مشاور مؤژدا-پرکینز)، از نمونه های قابل توجه، و البته کمتر دیده شده جریان مدرن در معماری معاصر ایران به شمار میروند. متأسفانه در دهه های اخیر، عمدتاً به دلیل شرایط ناشی از جنگ و تبعات پس از آن، هرگز آن وسواس و دقت نظری که در سالیان

تاسیس و توسعه دانشگاه در طراحی ابنیه و معماری مجموعه دانشگاه به کار میرفت در بازسازی ها و توسعه های متاخر به کار نرفته، حال آنکه حفظ و حراست از بناهای ارزشمند دانشگاه شهید چمران و نیز کوشش در افزودن بر شمار این بناها وظیفه ای ملی و مسوولیتی خطیر بر دوش مدیران دانشگاه و استان است. مجموعه مدیریتی دانشگاه شهید چمران اهواز (جندی شاپور سابق)، با آگاهی از این مسوولیت خطیر، در شصتمین سالگرد تاسیس این دانشگاه معظم آمادگی خود را برای ایفای مسوولیت در راستای نگهداری و توسعه این یادگارهای ارزشمند معماری معاصر ایران اعلام میدارد. در این راستا و در گام اول با اختصاص کتاب حاضر به معرفی و نگهداشت یادمانهای معماری دانشگاه شهید چمران، می کوشیم تا سندی ماندگار و دست اول از این آثار ارزشمند را به جامعه علمی معماری کشور بیاوریم. امید است که این مستند نگاری، در درجه اول راه را برای شناخت و تحلیل این آثار در جامعه علمی معماران ایرانی و علاقه مندان به معماری ایرانی در هرکجای دنیا فراهم آورد؛ و سپس بستنی عملی برای طرح ها و مداخلات معمارانه ای فراهم آورد که از این پس در مجموعه بزرگ پردیس دانشگاهی شهید چمران رخ می دهد.